

Приложение № 6 към чл. 4, т. 6 чл. 4, т. 6 ДЪРЖАВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Културно-образователна област: Изкуства

Учебни предмети: музика и изобразително изкуство

Обща характеристика на културно-образователната област

Целта и задачите на културно-образователната област "Изкуства" се осъществяват чрез традиционно утвърдените в българското училище учебни предмети музика и изобразително изкуство.

Обучението по музика изгражда музикална култура върху основата на разностранен музикално-социален опит и създава условия за разгръщане на личностните заложи и интереси.

Учебното съдържание по музика обхваща многостранни и дълбоко свързани помежду си области, които се реализират при изпълнение, възприемане и анализиране на съответен музикален материал.

Спецификата на обучението по музика произтича най-вече от това, че негов предмет е изкуството музика във всичките му разнообразни прояви.

Познавателните и развиващите дейности се съчетават органично с емоционалното отношение към музиката и разкриват широки възможности за интеграция с други изкуства и извънхудожествени сфери. Особено внимание се обръща на участието на музиката в синтетични изкуства и комплексни художествени форми: кино, театър, медийни форми, танц и др.

Музикално-образователният процес:

създава предпоставки учениците да изпитват радост от общуването с музика, провокира тяхната артистичност и въображение;

създава условия за изява на толерантно избирателно отношение към явления от различни типове и видове музика и от различни музикални култури и способност за мотивиране на личните музикални предпочитания;

създава интерес и изгражда умения и активност за лична и колективна творческа любителска художествена изява;

изгражда умения в областта на основните видове музикална дейност - изпълнение, слушане и съчиняване;

дава основни знания и умения във връзка със същността на музиката и социалната ѝ роля.

Понятия и проблеми с интегрален и междудисциплинарен характер: творец, изпълнител, публика, фолклор, композиция, стил, жанр, изразни средства, хармония, колорит, ритъм, тоналност, художествен синтез, междужанрови връзки, художествени структури и форми.

Изобразителното изкуство е неразделна част от материалната и духовната култура на обществото.

Училището е главният фактор за приобщаването на всички ученици към националните, общочовешките и художествените ценности. Това определя мястото и ролята на учебния предмет изобразително изкуство в българското училище.

Предмет на обучението по изобразително изкуство са естетическите аспекти на явленията в природата и обществото.

Акцент в обучението е познаване на основните визуални знакови системи във всички области на живота, което ще улесни социалната адаптация на учениците.

Чрез изобразителната дейност се отразяват реални обекти и явления или произведенията са резултат на творческото въображение и фантазия на учениците. Специално място заемат образите от визуалните средства за информация и комуникация.

Връзки и взаимодействия с учебни предмети от други културно- образователни области се осъществяват на единна тематична и емоционална основа.

Понятия и проблеми с интегрален и междудисциплинарен характер:
природа, обект, среда, система и подсистема, процеси, явления, общество, устройство, модул, технология, вещество, материя;

личност и общество, историческо развитие, културно и историческо наследство, отношения, епоха, стил, течение, направление, вид, жанр, сюжет, тема, изразни средства;

образ, знаци и символи, форма, обем, пространство, композиция, хармония, контраст, фактура, ритъм, движение, пропорции, перспектива;

асоциация, памет, въображение, творчество.

Обучението по музика и изобразително изкуство е отворено във всички свои степени и учебни форми към цялото многообразие от съвременни изкуства и техните разновидности.

Главен акцент на обучението е формиране на художествена и естетическа култура на учениците и стимулиране на творческите им способности.

Интегразивните връзки между учебните предмети музика и изобразително изкуство се осъществяват чрез общи проблеми, теми и понятия. Интеграцията с останалите изкуства и с другите културно-образователни области съдейства за изграждане на цялостна и единна представа за света и разкриване на общи закономерности в историческото и съвременното им развитие.

Музика

Степен на образование: Основна

Етап: Начален

Ядра на учебно съдържание

Знания, умения, отношения (в края на IV кл.)

В резултат на обучението по музика в края на началния етап на основната образователна степен ученикът:

Музикална практика:
музициране,
възприемане
на музика

пее с целия текст пет песни по свой избор от училищния репертоар;

пее предпочитана песен , включително и от извънучилищен репертоар;

импровизира ритмичен съпровод;

разпознава четири, определени от учителя, инструментални творби от училищния репертоар.

Елементи на музикалната изразност

определя характер, темпо, динамика, повторност, подобие и различие в подходяща музика;

разпознава по тембър и по външен вид музикални инструменти;

разпознава по слух основни ладови зависимости в мажор и в минор;

разпознава метрума и размера на музика в 2/4, 3/4, 4/4 и метрума

на музика в 5/8, 7/8 и 9/8;

анализира нотни стойности до осмина;

разпознава нотите в първа октава и най-често срещаните писмени знаци в нотописа.

Музика и игра	знае обредно-обичайната същност на най-популярни фолклорно-музикални примери;
	играе право хоро и ръченица; импровизира танцови движения върху характерна танцова музика.

Функциониран е на музиката: музика и общество	разпознава по типична музика марш, валс, право хоро, ръченица;
	изразява и аргументира свое мнение за местата, където би звучала най-естествено определена музика от различни типове и жанрове;
	използва съобразно технологичните правила звуковъзпроизвеждаща техника;
	знае имената на петима музиканти, свързани с изучавания материал, и елементарни данни за тях.

Степен на образование: Основна Етап: Прогимназиален

Ядра на учебно съдържание

Знания, умения, отношения (в края на VIII кл.)

В резултат на обучението по музика в края на прогимназиалния етап на основната образователна степен ученикът:

Музикална практика: музициране, възприемане на музика

пее по слух със и без тонови имена, по свой избор, типични теми от пет творби в различни стилове и жанрове;

пее с целия текст, по свой избор, пет песни от училищния репертоар, включително "Химн на Република България" и "Химн на Св.св. Кирил и Методий"; пее предпочитана песен, включително и от извънучилищен репертоар;

играе три различни по вид танци (български и чужди);

изказва свое отношение в учебни дискусии и проявява толерантност към други мнения;

разпознава пет, определени от учителя, инструментални творби от училищния репертоар.

Елементи на музикалната изразност

разпознава специфични метрични явления и ритмични групи-безмензурност, неравноделни метруми, синкоп, триола;

открива размера на подходяща българска фолклорна музика;

определя принадлежността на музикални инструменти и инструментални състави към установените в практиката групи и видове.

Функциониран е на музиката; музика и общество

разпознава типична музика от различни български фолклорни области и чуждестранни региони;

обяснява най-популярни понятия и термини, свързани със съвременното функциониране на музиката (партитура, саундтрак, плейбек, сингбек, бекраунд и др.);

коментира в определени насоки музикално предаване по електронните медии;

разпознава и коментира познати традиционни и съвременни социални явления, свързани с функционирането на музиката в обществото (местни фолклорни обреди, етнически обичаи, характерни кръстосвания на модерни музикални стилове със социални процеси);

знае имената на десет музиканти и ги свързва с типични произведения;

аргументира предпочитанията си към пет звезди от фолклора и популярната музика.

Форми и жанрове

открива действието на формообразуващите принципи в музикални творби;

изброява типични белези на изучавани форми и жанрове; свързва основните изучавани жанрове с името на поне един автор и произведение.

Стилове

свързва изучавани стилове с името на поне един автор и произведение;

знае историческата последователност на главни стилови направления в музиката (включително популярната) и ги свързва

със съответни типични представители;

отнася дадена музика (включително популярната) към съответен стил.

Степен на образование: Средна Етап: Гимназиален

Ядра на учебно
съдържание

Знания, умения, отношения (в края на гимназиалната степен)

В резултат на обучението по музика в края на XII кл. ученикът:

Музикална
практика:
музициране
възприеман
е и
анализиран
е на музика

Първо равнище

изпълнява три мелодии по свой избор от изучаваните музикални типове, видове и стилове;

пее три песни по свой избор; коментира по определени показатели слушана в клас музика;

изказва и мотивира свои гледища и предпочитания, проявява толерантност към други мнения.

Второ равнище

изпълнява пет творби от своя репертоар по избор;

участва в публични концертни изяви; дискутира впечатления и оценки за посетени извънкласни музикални прояви; рецензира (устно и писмено) музикални събития и медийни форми с участие на музиката;

извършва елементарна изследователска работа на музикална тема; записва елементарна музикална диктовка до два арматурни знака в мажор и минор;

транспонира (устно и писмено) мелодии с тонови имена и по ноти; знае смисъла на основни понятия и термини от елементарната хармония.

Функциониране на
музиката;
музика и
общество

Първо равнище познава разнообразието на форми на функциониране на фолклора-в миналото и днес;

изразява мнение в учебни дискусии, третиращи музиката в социо-културен дискурс;

определя по своя преценка три най-ярки явления в музикалната култура на 20 век;

прави паралел между традиционната и съвременната символика в музиката.

Второ равнище

анализира развитието на личната си музикална култура.

Форми и жанрове

Второ равнище

определя формата и жанра на непознато музикално произведение.

Стилове

Първо равнище

отнася творби (включително от популярната музика) към съответни стилове;

посочва историческите корени на съвременните течения в популярната музика.

Второ равнище

прави стилкови паралели между творби от "сериозната" и популярната музика.

Глобални и локални тенденции в съвременната музика

Първо равнище

посочва и коментира типични примери на взаимовлияния "локално-глобално" и транснационални връзки в съвременната музика;

открива в подходяща музика съвременни форми на синтез.

Второ равнище

посочва и коментира типични примери на актуален съвременен жанров и стилков синтез;

цитира пет конкретни примера за участие на музиката в отделни синтетични форми;

знае най-типични принципи и технологията на популярни медийни форми с участие на музиката (рекламен видеоклип, спот, музикален репортаж, интервю с музикант, мюзикхол, музикално кабаре).

България в световната музикална култура	Първо равнище
	знае десет български музиканти и музикални формации от различни жанрове; посочва пет явления в българската култура с международно признание.
	Второ равнище
	излага свое мнение за мотивите на международното признание на десет български музиканти и музикални формации от различни жанрове; обосновава присъствието на средновековна и съвременна България в европейската и световната музикална култура.

Изобразително изкуство Степен на образование: Основна Етап: Начален

Ядра на учебно съдържание	Знания, умения, отношения (в края на IV кл.) В резултат на обучението по изобразително изкуство в края на началния етап на основната образователна степен ученикът:
Обект и среда	Наблюдава и разграничава природната от архитектурната среда. Възприема и анализира визуални особености на обекти и явления от заобикалящата среда. Разбира основните връзки между обект и среда в реални и фантазни ситуации. Изразява емоционално-естетическо отношение към възприеманите обекти и явления от околната среда.
Обект и образ	Създава реални и фантазни образи по наблюдение, памет, впечатление и въображение. Формира обобщена представа за най-важните визуални особености на обекти: форми, цвят, общи пропорции. Изгражда зрителни образи по асоциация от литературни произведения. Проявява избирателно отношение при изобразяване на различни обекти и ситуации.

Зрител и творба

Разкрива най-общо съдържанието на произведение от изобразителното изкуство.

Описва своите впечатления от възприеманите художествени произведения.

Разграничава произведения на изобразителното изкуство по вид и жанр.

Споделя емоционалното си отношение при възприемане на художествена творба.

Визуална комуникация

Усвоява основни понятия, свързани със съвременни средства за визуална информация и комуникация.

Ориентира се в разнообразието на визуални средства за информация и комуникация.

Познава най-общите правила за използване на визуална информация в заобикалящата среда.

Материали и техники

Разбира най-общо връзката между материал и техники.

Работи самостоятелно и в група, като използва определени материали и техники.

Степен на образование: Основна Етап: Прогимназиален

Ядра на учебно съдържание	Знания, умения, отношения (в края на VIII кл.)
	В резултат на обучението по изобразително изкуство в края на прогимназиалния етап на основната образователна степен ученикът:
Зрително възприятие и фантазия	Наблюдава и диференцира различни елементи и визуални структури в околната среда: предмети, пространство, ситуации.
	Използва зрителната си памет за разкриване особеностите на възприеманите обекти и явления.
	Разграничава образи с фигуративно и нефигуративно съдържание.
	Създава фантазни образи, като комбинира и преработва визуални елементи на реални обекти, пространства и ситуации.

Изразни средства на визуалния образ

Усвоява особености на изразните средства при изграждане на различни по вид и жанр образи.

Комбинира изразни средства при плоскостно и обемно-пространствено изграждане на образите.

Интерпретира визуални образи по асоциация от различни сетива: зрителни, тактилни, слухови и други.

Избира и използва разнообразни материали и техники според съответната изобразителна задача.

Система от средства за визуална информация и комуникация

Разбира връзките между текст и образ във визуалните средства за информация и комуникация.

Разчита знаците и символите в средствата за визуална информация и комуникация, като ги групира по видове от различни области: транспорт, търговия, култура, спорт.

Илюстрира примери на иконични и други знаци в системата на визуалната информация и комуникация.

Структура на художествената творба

Усвоява понятия за основните видове и жанрове изобразително изкуство.

Разбира разликите между произведенията на изобразителното изкуство и народното творчество.

Анализира характерни елементи от съдържанието и формата на художествената творба и образци от народно творчество.

Формира представи за историческото развитие на българското и чуждестранното изобразително изкуство по епохи, художествени направления.

Степен на образование: Средна Етап: Гимназиален

Ядра на учебно съдържание	Знания, умения, отношения (в края на XII кл.) В резултат на обучението по изобразително изкуство в края на гимназиалния етап на средната образователна степен ученикът:
---------------------------	--

Изкуство и общество	Първо равнище Разкрива обществените условия, свързани с възникването и развитието на изобразителното изкуство и архитектурата през
---------------------	---

отделните исторически епохи.

Притежава основни познания за функциите на изобразителното изкуство в етапите на неговото историческо развитие: изкуство и религия, власт и изкуство, народ и изкуство.

Проучва и дискутира критерии за оценка на изкуството в условията на съвременната масова култура: проблемът за художествена ценност и безвкусица (кич).

Второ равнище

Разбира особеностите на изобразителното изкуство като част от духовната култура; взаимовръзки с другите изкуства и културни институти (художествена критика, музеи и галерии).

Разкрива националните особености на българското изобразително изкуство и народното творчество-различия и взаимодействия, традиции и съвременност.

Ориентира се в стилового многообразие в развитието на изобразителното изкуство.

Изразява и отстоява лична позиция при разкриване обществената функция и значението на изобразителното изкуство.

Творчески процес

Първо равнище

Притежава система от знания в различни области на художествено-естетическата дейност: изобразителна, приложно-декоративна, дизайн, синтетична.

Разграничава и прилага различни подходи в творческия изобразителен процес при работа по натура и въображение: отразяване на формата, цвета, обема и пространството.

Прилага собствени критерии за оценка при изобразяване на обекти и явления от околната среда-естетически и екологически аспекти.

Второ равнище

Анализира творческия процес като система от връзки между художник, обект и творчески продукт.

Оценява и изпълнява визуални образи в различни връзки с действителността-проблемът за реално и картинно пространство; проблемът за подражанието и условността: метафоричност, символичност, експресивност.

Ситуация и
визуални
комуникации

Първо равнище

Диференцира средствата за визуална информация и комуникация в определена ситуация по вид, място и начин на въздействие.

Изразява собствена естетическа позиция при възприемане, оценяване и изобразяване на визуалната характеристика на различни социални ситуации.

Второ равнище

Представя проекти на различни видове социо-културни ситуации: народни обичаи и празници, религиозни и граждански обреди и други масови прояви.

Проявява критическо отношение към различни гледни точки за съдържанието и визуално-знаковата характеристика на ситуации от съвременността.
